

Draagvlak voor natuur(beleid)

Kennisdag nieuw natuurbeleid

Raad voor de Leefomgeving 23-1-2012

Arjen Buijs & Birgit Elands

Wageningen Universiteit & Alterra

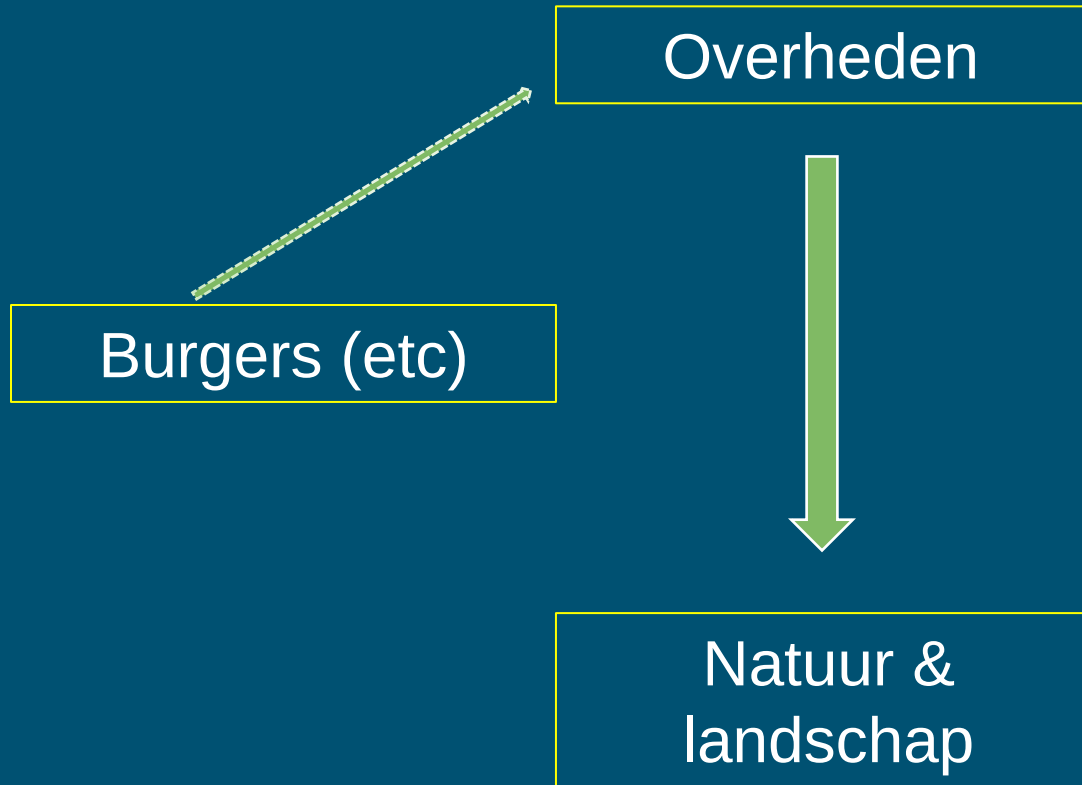
Draagvlak als concept

- Draagvlak voor natuur 1997-... (3)
 - Draagvlak - plastic woord...want wie is er tegen natuur?
 - DEF = De mate van acceptatie of waardering van natuurbeleid en/of natuurbeheer (1)
 - Rigide doelen
 - Ouderwetse planningsfilosofie (1)
- Verwarrend begrip, maar toch veel gebruikt

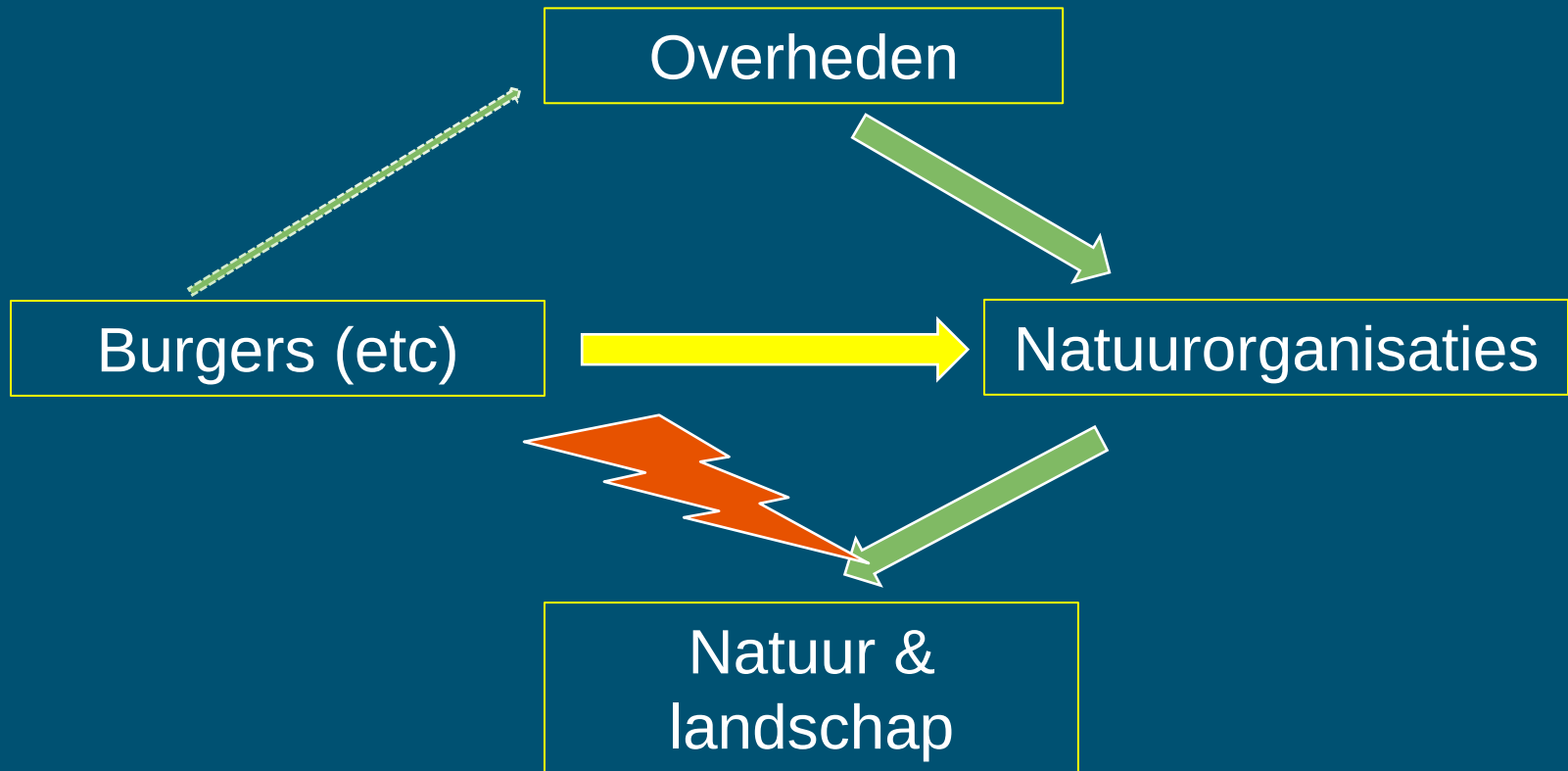

Veranderende sturingspraktijken

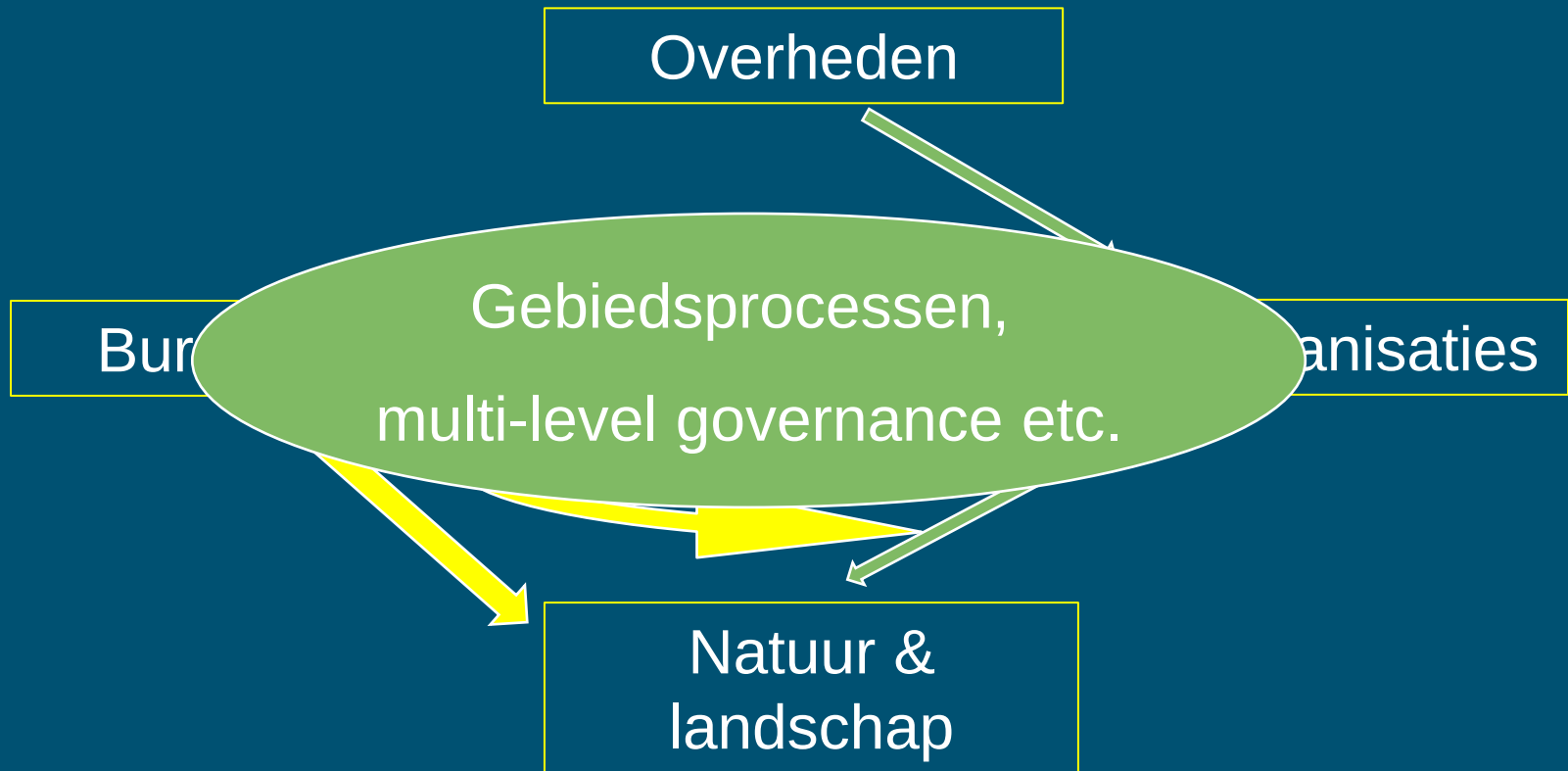
Traditioneel: Top-down, draagvlak=passief

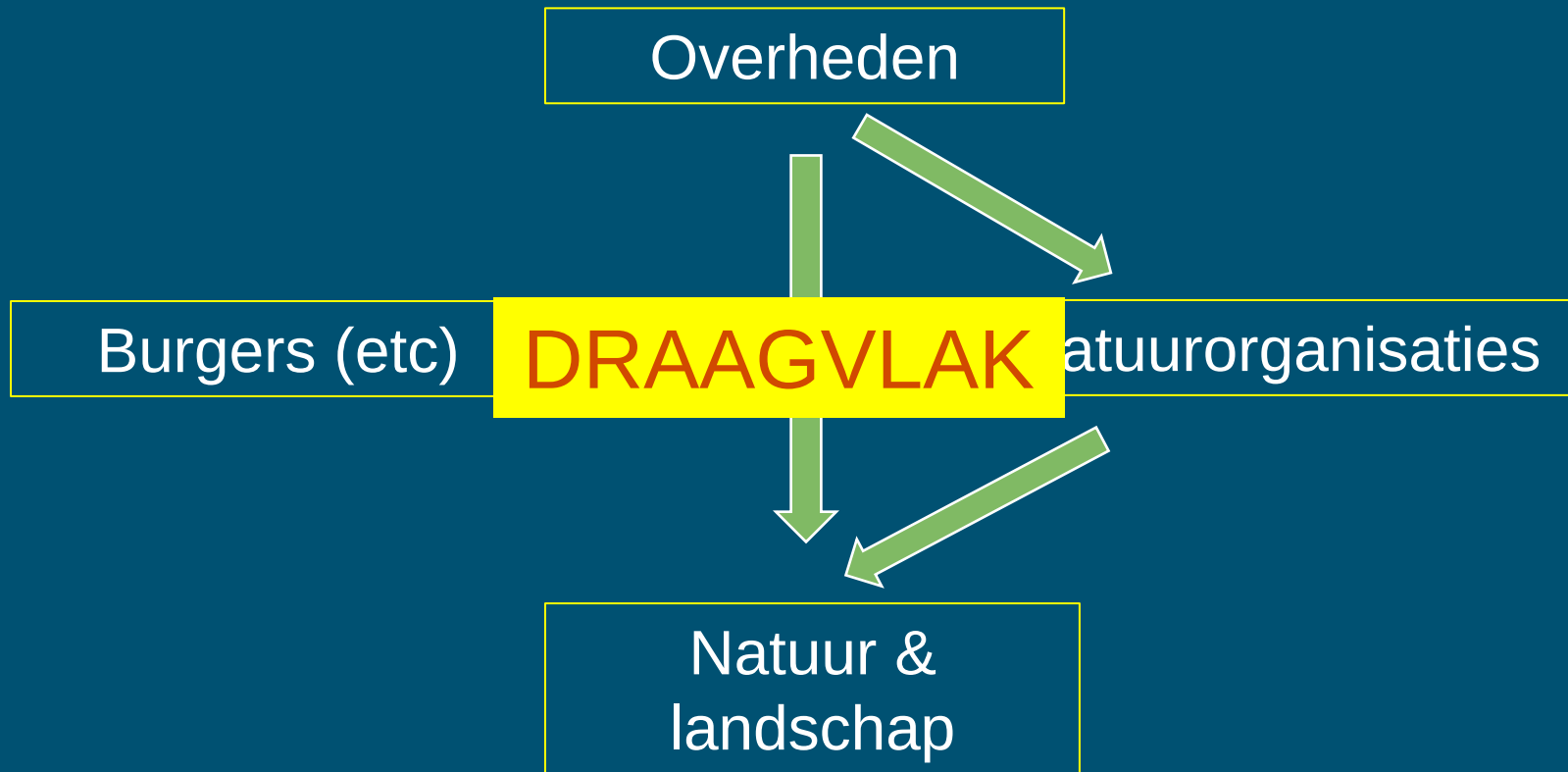
Praktijk tot ± 2010

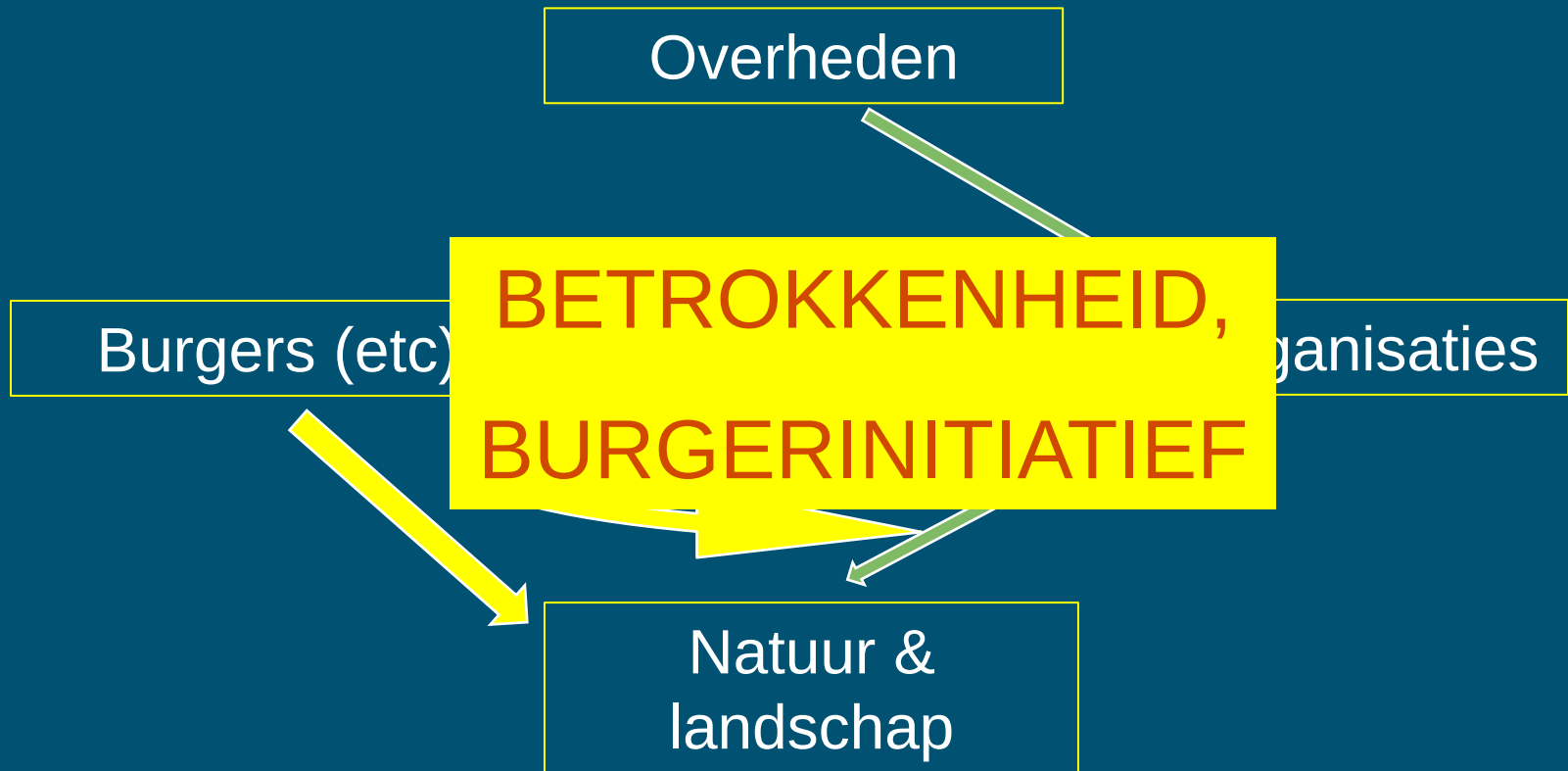
Nieuw beleidsdiscourse

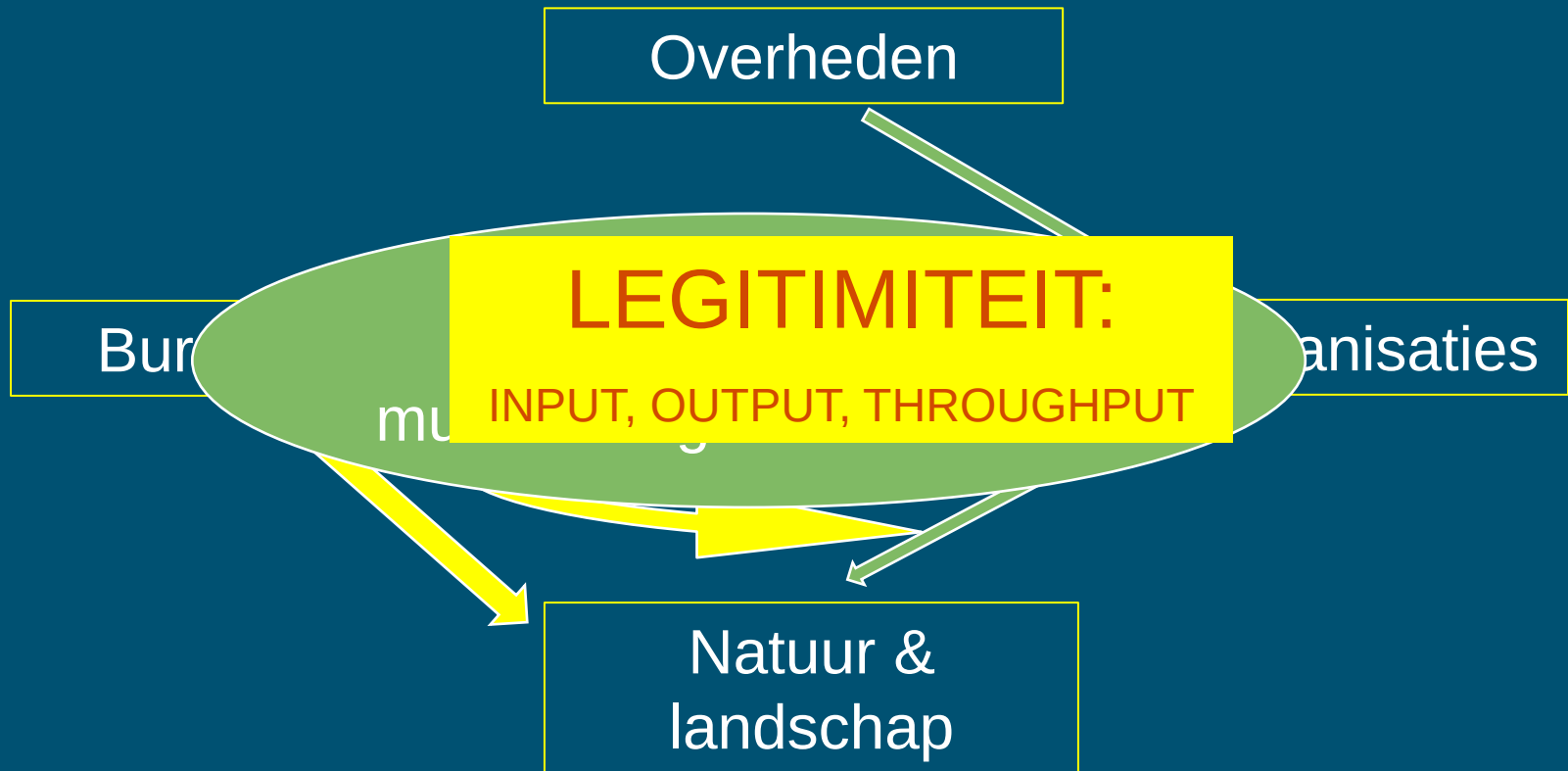
Consequenties voor concept draagvlak

Nieuw beleidsdiscourse

Nieuw beleidsdiscourse

A group of seven people are standing on a wooden bridge or walkway in a lush, green forest. The bridge has a wooden railing and is elevated above the ground. The people are dressed in casual outdoor clothing, including jackets and jeans. The background is filled with dense foliage and trees. The word "Draagvlak" is overlaid in large orange text across the center of the image.

Draagvlak

Draagvlak ⁽³⁾

- Sociaal / maatschappelijk draagvlak (individuele burgers, ondernemers etc)
 - Publiek draagvlak (media en publieke opinie)
 - Institutioneel draagvlak (maatschappelijke organisaties)
 - Bestuurlijk draagvlak (bestuurders van overheidsorganen)
 - Politiek draagvlak (politici en politieke partijen)
-
- Passief
 - Actief

“Natuurbetrokken activiteiten” (11)

- Beschermmer
- Gebruiker (incl beleving)
- Beslisser

Maatschappelijk besef		Besef van het belang van natuurbehoud		
Concrete betrokkenheid	Domeinen van natuurbetrokken activiteiten			
	Domein van natuurbeschermer	Domein van natuurgebruiker	Domein van natuurbeslisser	
Passief	Lidmaatschap natuurbeschermingsorganisatie	Interesse in informatie over de natuur	Prioriteit voor natuur in overheidsbeleid	
Actief	Vrijwilligerswerk voor natuur en landschap	Bezoek aan natuurgebieden	Betrokkenheid bij besluitvorming over natuur	

(Mede) Beslisser

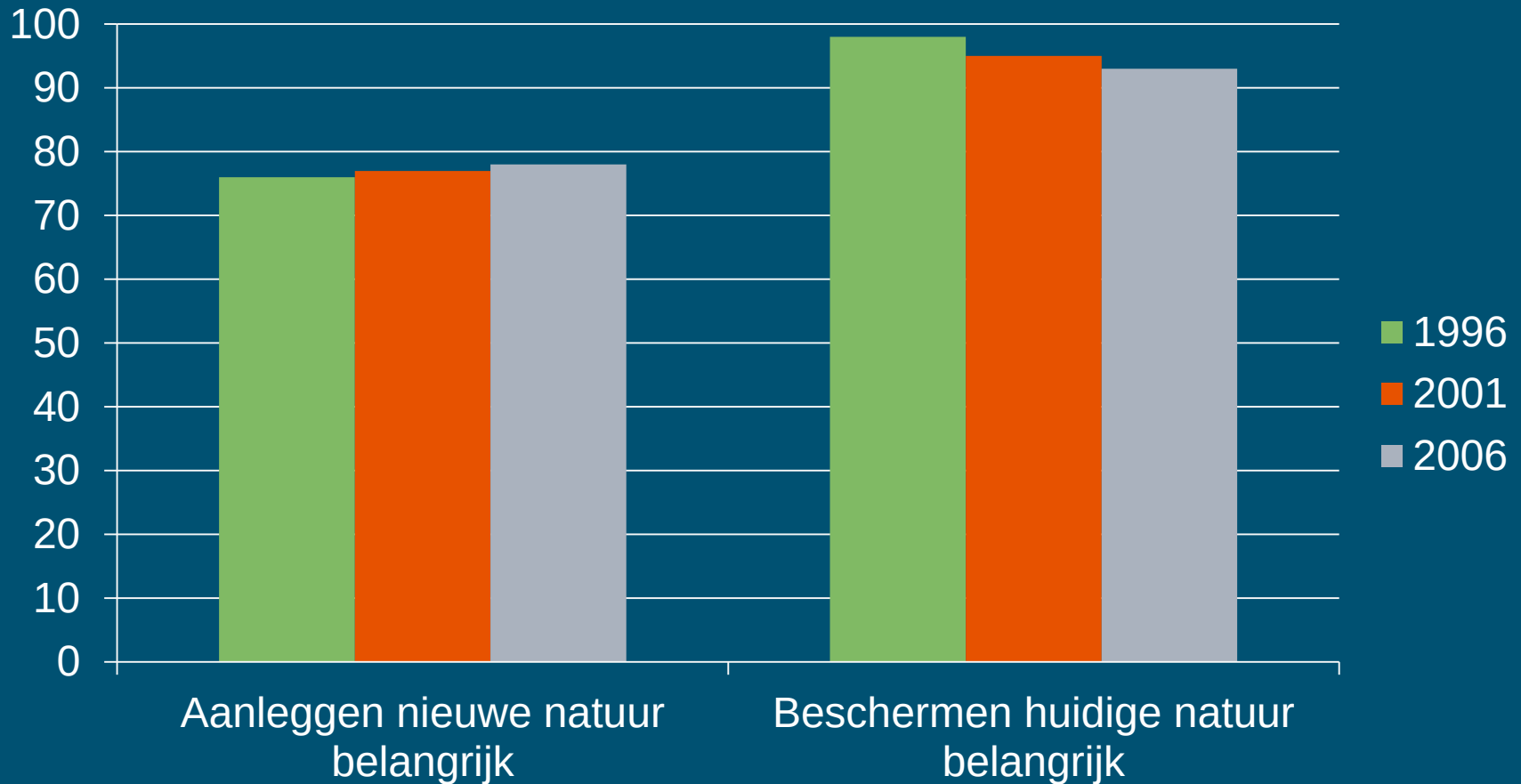
Beslisser: belang beleidsterrein natuur (7)

Tabel 5.2 Vraag 1: Welke vier onderwerpen zouden grootste prioriteit van de rijksoverheid moeten zijn?

Beleidssterrein rijksoverheid	Prioriteit
Gezondheidszorg	80%
Onderwijs	57%
Sociale zekerheid	50%
Misdaad en terrorisme	48%
Werkgelegenheid	47%
Milieu- en luchtverontreiniging	32%
Normen en waarden	25%
Natuur	21%
Ouderen	21%
Allochtonen	9%

Belang natuurbescherming en ontwikkeling

“Nederlanders hechten veel belang aan groen in de woonomgeving” (SCP 2011)

	(zeer) eens	Neutraal/ weet niet	(zeer) oneens
Natuurbelangen krijgen te vaak voorrang boven economische belangen (2011) (12)	34	32	34
De natuur mag geen belemmering zijn voor economische vooruitgang (2007) (7)	29	38	32
Al die aandacht voor natuur is overdreven (7)	7	26	67
De rijksoverheid geeft te weinig geld uit aan natuurbehoud (7)	32	57	11
Beter beschermen polderlandschap (12)	47	37	16
ALS ER MINDER GELD VOOR NATUURBEHEER KOMT, DAN (12):			
1) Minder gaan doen aan natuurbeheer en natuurontwikkeling	9		
2) Meer natuurorganisaties en vrijwilligers	42		
3) Meer boeren en ondernemers	33		

Landelijk steun, lokaal conflicten ? (2,8)

- **Veel media-aandacht** (Gaasterland, DrentsFrieze Wold, Rijk van Nijmegen, Nieuwkoopse plassen etc)
- **Veel verklarende casestudies, weinig representatief beeld**
- **Inhoud conflicten (2):**
 - Aantasting natuur & landschap (wegenbouw, woningbouw, megastallen etc)
 - Andere natuurbeelden: wildernis versus arcadisch
 - Sense of place: gehechtheid aan huidige landschap
 - Gebrekkige participatie/legitimiteit besluitvorming
- **Maar:** is protest representatief of is het een luidruchtige en strategisch effectieve minderheid?

Gebruiker

Gebruiker: natuurrecreatie belangrijk

Tabel 9.9

Bezoek aan diverse toeristische bestemmingen, bevolking van 6 jaar en ouder, 1995-2007 (in procenten)

	1995	1999	2003	2007
attractiepunten ^a	54	57	58	57
(beschermde) natuurgebieden	71	70	75	74
beschermde natuurgebieden ^b	35	35	.	.
bos, heide, polderlandschap of meren ^c	69	67	.	.
stadspark of stadsbos	42	41	37	41
andere aangelegde recreatieterreinen	47	43	42	38
bezienswaardig gebouw, dorp of stadsdeel	43	42	45	45

a Zoals dierentuinen en amusementsparken.

b Tot en met 1999 had de vraag betrekking op 'beschermde natuurgebieden' zoals de Hoge Veluwe en de Kennemerduinen.; vanaf 2003 op 'natuurgebieden'.

c Vanaf 2003 niet meer gevraagd.

. geen gegevens.

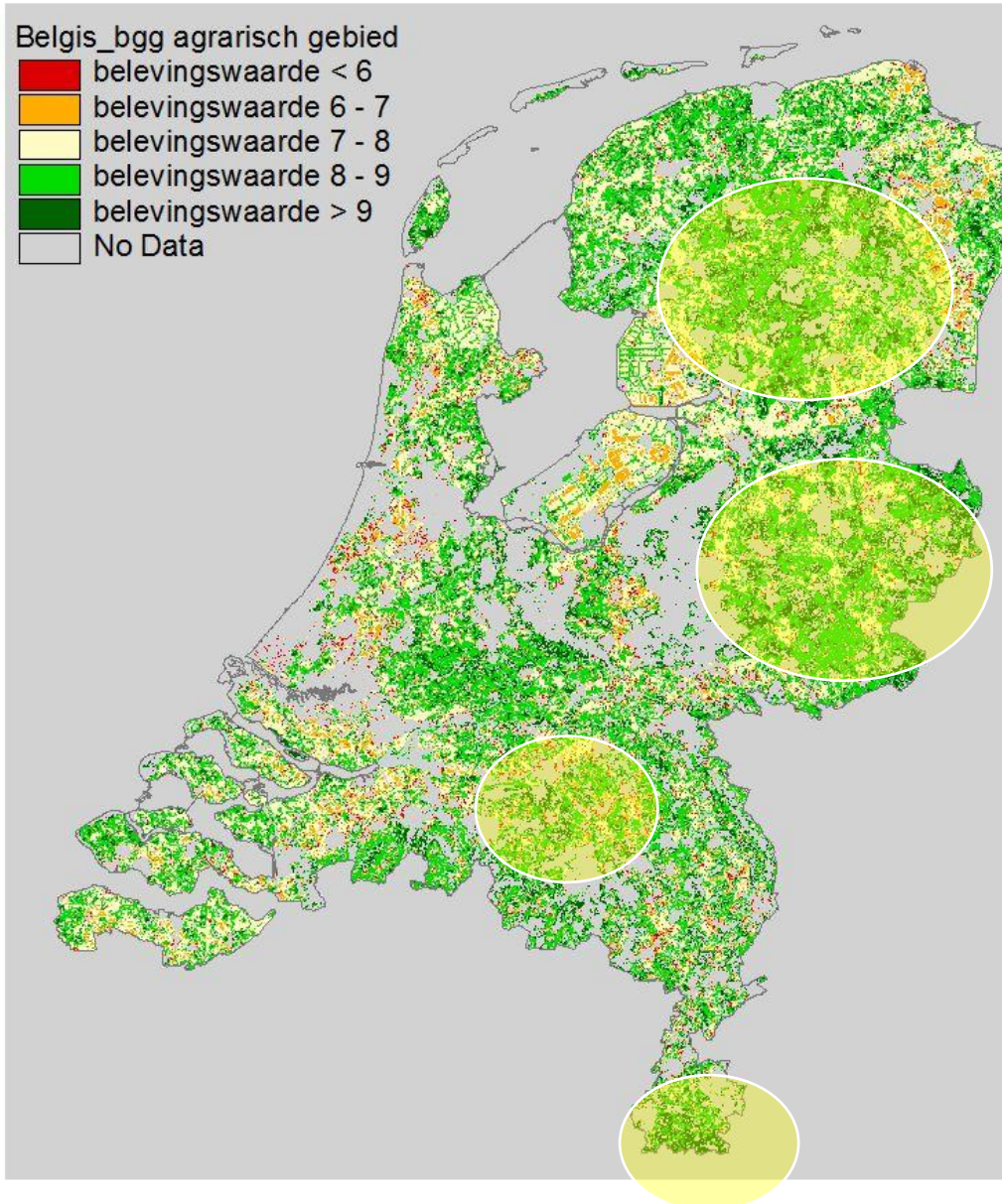
Bron: SCP (AVO'95-'07)

Waard

- Bos:
 - Natuur
 - Agrar
- (CBS bodem

bied (13)

A photograph of a white banner hanging from a tree branch. The banner has the words "RED" and "BOS" printed in large, bold, black capital letters. A yellow text overlay "Beschermer" is positioned in the center of the image, partially covering the banner. The background shows the dense foliage of a tree with green and yellow leaves, suggesting an autumn setting. A small red light is visible on a branch to the right.

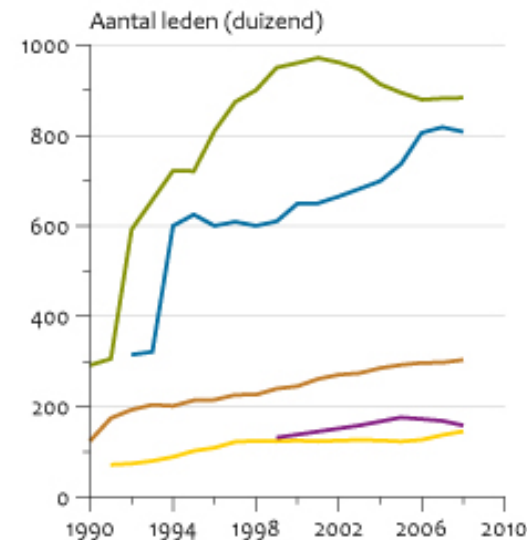
Beschermer

RED
BOS

Beschermer passief: lidmaatschappen en participatie (4)

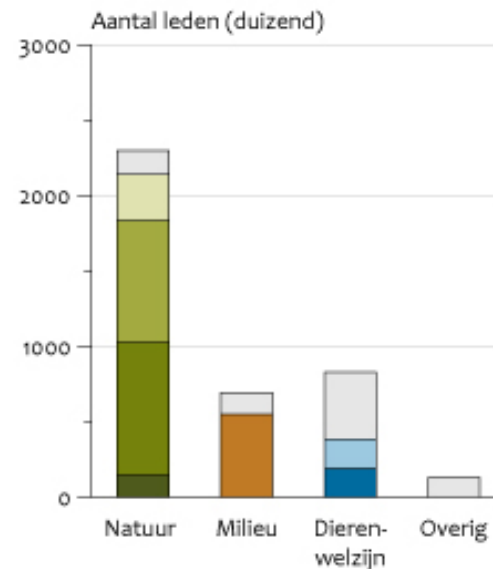
Lidmaatschap natuur- en milieubeschermingsorganisaties

Natuurbeschermingsorganisaties

- Natuurmonumenten
- Wereld Natuur Fonds (exclusief jeugdleden)
- Provinciale Landschappen
- Vogelbescherming
- Overige natuurorganisaties

2008

- Overige organisaties
- Provinciale Landschappen
- Wereld Natuur Fonds
- Natuurmonumenten
- Vogelbescherming
- Greenpeace
- Dierenbescherming
- Internationaal Dierenfonds IFAW

Bron: VARA's Vroege Vogels Parade, Natuurmonumenten, De Landschappen, WNF, Greenpeace, Dierenbescherming, IFAW.

PBL/jan10/1281

www.compendiumvoordeleefomgeving.nl

WAGeningen UNIVERSITY

WAGeningen UR

Trends (7):

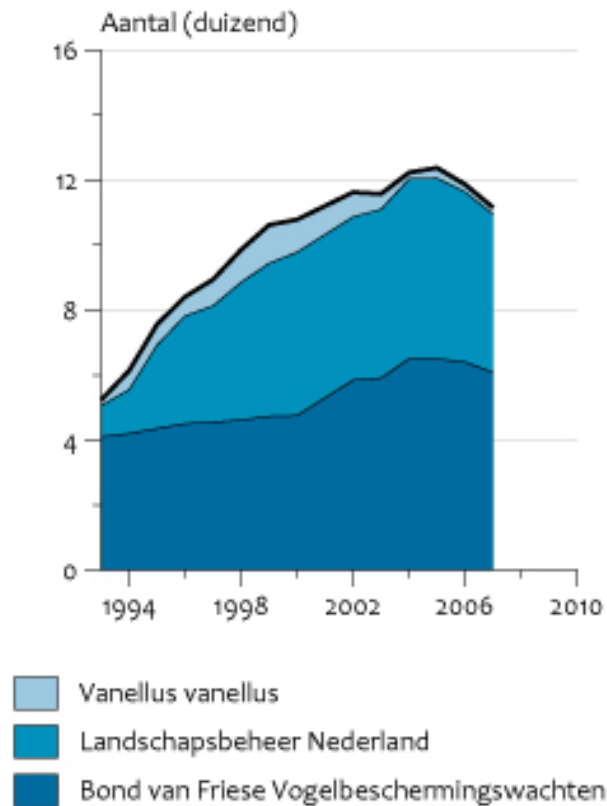
- 1991: 2,3 miljoen betalende leden
- 2003: 4,1 miljoen (=top)
- 2011: 3,9 miljoen

- Dubbeltellingen/gezinslidmaatschap?
→ 32% NLers lid

Vrijwilligerswerk (4)

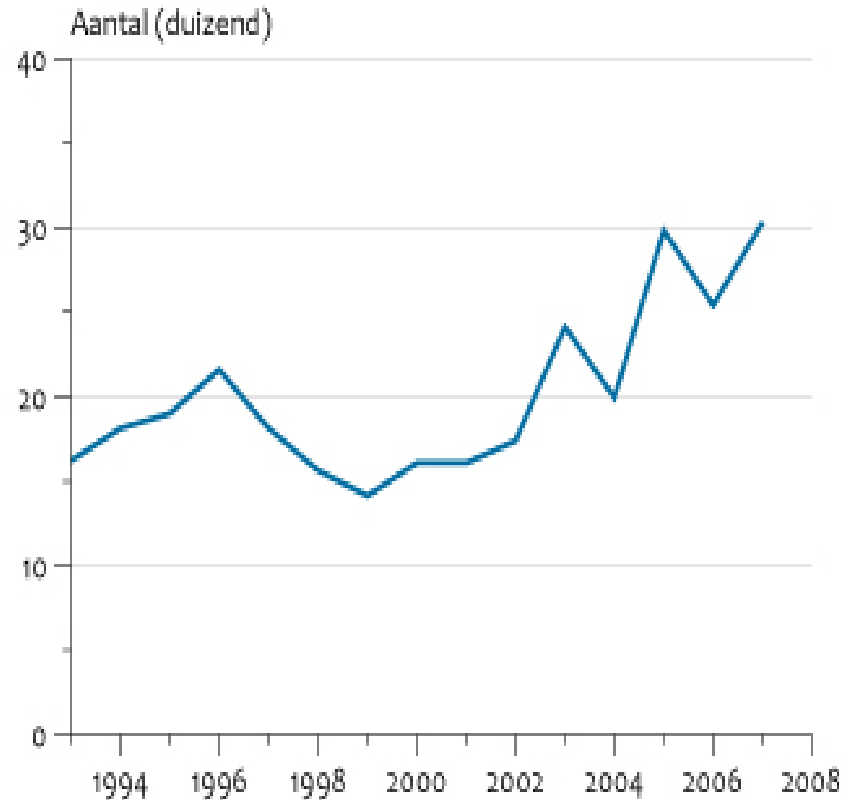
Vrijwillige weidevogelbescherming

Vrijwilligers

Bron: LBN.

Vrijwilligers landschapsbeheer

Bron: LBN.

www.compendiumvo

Lidmaatschap en vrijwilligerswerk: relatief ⁽⁹⁾

	Lidmaatschap (top 6)	Actief als vrijwilliger
Sportvereniging	27	10
Natuur en milieu	18	1
Vakbond	15	1
Overig maatschappelijk doel	8	3
Cultureel	6	3
politieke partij	4	1

Overall dalende trend, N&M relatief kleine daling

Uitdagingen:

- niet representatief: ouder, hoog opgeleid, blank (5)
- Toegenomen regeldruk bij participatie/vrijwilligersprojecten (5)
- Opkomst lokale protestgroepen, burgers mondiger en eisen rechten op (5)
- Nieuwe arrangementen, minder institutionalisering, minder regeldruk (9)
- Lokale differentiatie (2)
- Taaie structuren (intern, EU etc)

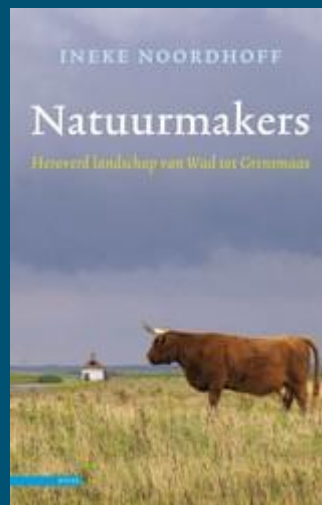
Beschermmer: Co-productie

Samenwerken met
de overheid

Protesteren, lobbyen en
communiceren

Doneren, sponsoren en
adopteren

Gebruiker of consument

Zelforganisatie

VERENIGING BOS EN KUIL

Vrijwilligerswerk

WAGENINGEN UNIVERSITY

WAGENINGEN UR

College Draagvlak, betrokkenheid en participatie

Burgers in Bos- en Natuurbeheer FNP-23806--2010

Burgerinitiatief/natuurmakers

- Beleidsdoel sinds 2000; moeizaam; strijdig dominante Mijke ontwikkelingen?
- Geen kwantitatief overzicht: #, ha, trends, ...
- Afstemming instituties - burgers:
 - Afstemmen doelen en verwachtingen
 - Vertrouwen, wederzijdse afhankelijkheid
 - Verschillen in organisatie(logica) en werkwijze overheid en burgerinitiatieven
- Vervullen wel een belangrijke behoefte bij zowel burgers als overheden!

Conclusies

- Draagvlak → Legitimiteit, actief burgerschap & acceptatie
- Gebruiker:
 - Natuurecreatie belangrijk, vooral bos, halfopen landschap
 - Verschillende natuurbeelden, recreatie en waardering vooral in lichtgroene natuur (mede door beschikbaarheid?)
- Beslissers:
 - Veel steun voor natuurbeheer als doel
 - Blijvende steun voor BD als moreel doel en TBO als middel
 - Regionaal licht afkalvende steun voor beleid, mn donkergroene natuur. Ook proces-effect
 - Hyperopia?

■ Beschermer / Medeverantwoordelijkheid

- Blijvend hoge ledentallen, relatief weinig actieve vrijwilligers
- Energieke samenleving/Opkomst natuurmakers???
- Realistische verwachtingen,
 - Wensdenken in beleid?
 - Flexibiliteit in doelen
 - Terug van throughput legitimacy to input legitimacy?

Hiaten

- Draagvlak is **verhullend begrip**: 100% onhaalbaar en onwenselijk. Onderliggende indicatoren (acceptatie, betrokkenheid, natuurbeelden) wel relevant als input voor beleid
- **Traditioneel draagvlak**/acceptatie van beleid: Veel bekend. Toch: geen recente data
- **Transitie institutioneel beheer naar civil society/middenveld?**
 - **Burgerinitiatief**: anecdotist. Geen overzicht omvang, aantal/soorten betrokkenheid/trends, institutionele belemmeringen/stimulansen?
 - **Burgerprotest**: idem
- Toegenomen **complexiteit besluitvorming** niet op burger betrokken:
 - Relatie burgers-institutionele actoren (bv in gebiedsprocessen)??
- **Legitimiteit** van oude EN nieuwe vormen beheer. Complex vraagstuk, nog te weinig empirisch gebruikt
- Steeds meer nadruk op **throughput legitimiteit**, incl accountability etc. Belemmering burgerinitiatief?

Bronnen:

- 1) Elands & Turnhout 2009. Draagvlak en betrokkenheid. Wot studie
- 2) Buijs 2009. Public Natures. PhD thesis.
- 3) Buijs & Volker, 1997
- 4) Natuurcompendium 2011
- 5) Vader et al. 2010. Zicht op natuur en landschapsorganisaties. Wot studie 205
- 6) Elands & v Koppen 2009. Indicatoren CBD
- 7) Vroege vogels 2012
- 8) De Groot et al 2011
- 9) SCP 2009. Vrijwilligerswerk in meervoud.
- 10) Van Dam et al 2010. Burgers en Landschap, deel 1-5
- 11) Bakker et al 2007
- 12) Kwartaalbericht SCP 2011/4
- 13) BelevingsGIS (PBL/de Vries)
- 14) Veeneklaas et al 2011. Empirisch onderzoek nara de relatie mens-natuur. Alterra 2198

Afsluiting

© Wageningen UR

